Blogi

Tilastotoimi on talouspolitiikan näkymätön selkäranka

Tilastot | 20.10.2025 | Harri Kuussaari

KIRJOITTAJA

Harri Kuussaari
Toimistopäällikkö

Euroopan keskuspankin pääjohtaja Christine Lagarde on usein todennut, että tulevat rahapoliittiset päätökset ovat datariippuvaisia. Mitä se tarkoittaa? Sitä, että EKP:n neuvosto seuraa ja arvioi tarkasti uusimpia talous- ja rahoitustilastoja. Rahapoliittiset päätökset tehdään sen perusteella, miltä hintojen tuleva kehitys näyttää talouden ja rahoitusmarkkinoiden toteutuneen kehityksen perusteella.

Euroopan keskuspankin pääjohtaja Christine Lagarde on usein todennut, että tulevat rahapoliittiset päätökset ovat datariippuvaisia. Mitä se tarkoittaa? Sitä, että EKP:n neuvosto seuraa ja arvioi tarkasti uusimpia talous- ja rahoitustilastoja. Rahapoliittiset päätökset tehdään sen perusteella, miltä hintojen tuleva kehitys näyttää talouden ja rahoitusmarkkinoiden toteutuneen kehityksen perusteella.

Nykypäivän moniulotteisessa maailmassa mikään yksittäinen tilasto ei anna vastausta, miten olisi parasta toimia. Tarvitaan laajaa tietoa talouden eri osa-alueiden kehityksestä. Kokonaiskuvan avulla voidaan arvioida mikä on tulevaisuuden todennäköinen kehitys ja miten siihen olisi politiikkatoimilla parasta vaikuttaa. Tilastot vastaavat tähän haasteeseen monipuolisesti. Tilastovirastojen laatimat reaalitalouden tilastot kertovat keskeisiä tietoja siitä, miten bruttokansantuote ja työllisyys kehittyvät ja kuinka nopeaa hintojen muutos eli inflaatio on ollut. Keskuspankkien laatimat rahoitustilastot puolestaan kuvaavat pankkien ja rahastojen toimintaa, arvopaperimarkkinoiden liikkeeseenlaskuja ja omistuksia, eri sektoreiden velka- ja saatavasuhteita, kansainvälisiä pääomanliikkeitä, julkisen talouden tilaa ja maksamiseen liittyviä kehityskulkuja.

Suomen Pankki kerää tietoa rahoitusmarkkinoilta

Keskuspankin tilastointitehtävät liittyvät siis rahoitussektorin toiminnan seurantaan ja kuvaamiseen. Tehtävä on hyvin luonteva keskuspankin tavoitteiden, vakaan hintakehityksen ja vakaiden rahoitusmarkkinoiden näkökulmasta. Läheinen yhteistyö pankkien ja muiden rahoitustoimijoiden kanssa antaa keskuspankille suhteellisen edun rahoitussektorin tilastointitehtäviin. Suomen Pankki kerää tilastointia varten tietoa rahoitusalan toimijoilta monipuolisesti ja kattavasti.

Perinteiset pankkitilastot kertovat kotitalouksien ja yritysten lainamarkkinoiden kehityksestä. Niistä nähdään esimerkiksi, kuinka paljon asuntolainoja on nostettu ja millaisilla koroilla ja millä korkosidonnaisuuksilla. Yrityslainoista saadaan lisäksi tietoa yritysten koon ja toimialan mukaan. Myös uusien lainojen maksuajan keskimääräisen pituuden kehitys on mielenkiintoinen ja tärkeä lisä velkaantuneisuuden seurantaan. Arvopaperimarkkinoiden ja sijoitusrahastojen tiedot ovat myös tärkeä osa rahoitustilastointia. Arvopapereiden omistukset, kaupankäynti ja hintojen muutokset kertovat paljon talouden kehityksestä.

Suomen Pankin rahoitusalalta keräämiä tietoja hyödynnetään myös Tilastokeskuksessa. Viranomaisten yhteistyö ja tiedonjakaminen varmistavat tehokkaan tilastoinnin, jolla vältetään saman tiedon kerääminen kahteen kertaan.

Mihin rahoitustilastoja käytetään?

Suomen Pankki laatii tilastoja ensisijaisesti oman ja eurojärjestelmän päätöksenteon tueksi. Rahapolitiikka ja rahoitusvakauden varmistamiseen liittyvät keskuspankin tehtävät ovat luonteeltaan sellaisia, että ne tarvitsevat taustalleen mittavan määrän erilaista tilastotietoa taloudesta ja rahoitusmarkkinoista.

Toinen keskeinen tilastojemme käyttäjäryhmä ovat tiedotusvälineet ja kansalaiset laajasti. On tärkeää, että kotitalouksille on tarjolla luotettavaa julkista tietoa asunto- ja kulutusluotoista, talletuksista sekä rahasto- ja arvopaperisijoituksista. Selkeä tilastotarjonta tukee talouslukutaitojen kehittymistä ja antaa kuluttajille mahdollisuuden arvioida omien raha-asioidensa hoitoa. Medialla on tässä tiedonvälityksessä iso rooli ja Suomen Pankissa tehdäänkin paljon tilastotietopalvelutyötä tiedotusvälineiden avuksi.

Kolmantena tilastojemme käyttäjäryhmänä ovat analyytikot, tutkimuslaitokset ja yliopistot. Ne käyttävät rahoitustilastodataa monenlaisiin selvitys- ja tutkimustarkoituksiin ja sitä kautta lisäävät tietoa ja ymmärrystä talouden toiminnasta yleisemmin.

Miltä tilastoinnin tulevaisuus näyttää?

Tietotulvan maailmassa virallisen tilastoinnin on kehityttävä. Luotettavaa tilastotietoa tarvitaan entistä nopeammin ja kattavammin. Yksi tähän haasteeseen vastaava keino on hienojakoisen perustiedon kerääminen. Yksityiskohtaisista aineistoista voidaan nopeasti koostaa erilaisia tilastoja muuttuviin tietotarpeisiin aiheuttamatta uusia raportointirasituksia pankeille tai muille tiedon raportoijille. Laina- ja arvopaperikohtaiset tiedonkeruut ovat tästä hyviä esimerkkejä.

Tilastointiin syntyy maailman muuttuessa uusia osa-alueita. Esimerkiksi ilmastonmuutosta ja sen rahoitusmarkkinavaikutuksia kuvaavia tilastoja on kehitetty nopeasti. Samoin kryptomarkkinoita ja muita uusia rahatalouden ilmiöitä on seurattava tarkasti.

Tilastojen yhdenmukaisuuteen ja vertailukelpoisuuteen panostetaan kansainvälisellä tasolla. Euroalueen tilastoinnissa tähän haasteeseen vastataan kehittämällä yhteisiä tiedonkeruita ja tilastojen laadintajärjestelmiä. Yhteistyö parantaa myös kustannustehokkuutta. Koko maailman tasolla tärkeitä uudistuksia ovat kansantalouden tilinpidon ja maksutaseen standardien uudistukset, joita tehdään YK:n ja IMF:n johdolla.

Maailman tilastopäivä 20.10.2025 korostaa luotettavaa tietoa

Maailman tilastopäivä on erinomainen hetki pysähtyä arvostamaan luotettavan tiedon merkitystä. Tilastot eivät vain kuvaa todellisuutta – ne auttavat meitä rakentamaan parempaa tulevaisuutta.

Maailman tilastopäivä muistuttaa myös siitä, että tilastojen tuottaminen on yhteistyötä. Keskuspankit, kansalliset tilastovirastot, kansainväliset järjestöt ja tilastojen perustietojen raportoijat tekevät työtä yhdessä, jotta tieto olisi mahdollisimman tarkkaa, ajankohtaista ja saavutettavaa.

Avoin data ja läpinäkyvät menetelmät ovat avainasemassa luottamuksen rakentamisessa. Kun tilastot ovat kaikkien saatavilla ja ymmärrettävissä, ne voivat toimia yhteisen keskustelun ja kehityksen perustana. Hyvää maailman tilastopäivää ja luotettavaa tilastotulevaisuutta!

Asiasanat

päätöksenteko, talous, Tilastopäivä, tilastot